

Sygn. akt: X C 1747/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 maja 2023 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Sikorska
Protokolant:	Starszy Sekretarz Sądowy Małgorzata Kunińska

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2023 r. w Toruniu na rozprawie sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. przeciwko Gminie M. T. o zapłatę;

I. zasądza od pozwanej Gminy M. T. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. kwotę **39.351,62 zł (trzydzieści dziewięć tysięcy trzysta pięćdziesiąt jeden tysięcy 62/100 zł)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 5 października 2019 do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwoty 5.585,- zł (pięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt pięć zł) tytułem kosztów procesu.

sygn. akt X C 1747/22

UZASADNIENIE

Powód (...) sp. z o.o. w T. wniósł o zasądzenie od pozwanej Gminy M. T. kwoty 39.351,62 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 października 2019 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powód prowadzi Niepubliczne Przedszkole i Ż. (...) z siedzibą w T., wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Prezydenta Miasta T.. Roszczenie dochodzone pozwem dotyczy należnej lecz nieudzielonej i w konsekwencji niewypłaconej, za rok 2014 r. Zgodnie z informacją udzieloną przez Urząd Miasta T., wydatki bieżące poniesione przez pozwaną gminę w roku 2014 wynosiły 18.898.078,89 zł. W ostatecznym rozrachunku na jednego ucznia rocznie, przedszkole niepubliczne powinno otrzymać dotację w kwocie 6.104,03 zł. W 2014 r. do przedszkola (...) uczęszczało łącznie 707 uczniów. W związku z tym należna dotacja powinna wynieść 359.629,69 zł, natomiast pozwana wypłaciła kwotę 320.278,07 zł. Powód dochodzi odsetek tylko za okres 3 lat wstecz od dnia wniesienia pozwu. Strony podjęły próbę pozasądowego rozwiązania sporu, jednak bezskutecznie.

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pozwana zaprzeczyła, aby na gruncie przedmiotowej sprawy, istniała podstawa prawna do zasądzenia kwoty dotacji dochodzonej pozwem. Wskazano również za niewłaściwą, podstawę dochodzonych roszczeń, bowiem nieprawidłowym jest założenie, że powód ma prawną możliwość dochodzenia roszczeń w trybie art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty w brzmieniu obowiązującym w 2014 r. Ten tryb dochodzenia roszczeń miałby mieć rację bytu jedynie wtedy, gdyby dochodzić wypłaty zaległej dotacji jeszcze w roku dotacyjnym, a nie wiele lat po jego zakończeniu. Ponadto pozwana wskazuje, iż jest to roszczenie, które jako należne w danym roku dotacyjnym, niemożliwe jest jednocześnie do dochodzenia poza

tym rokiem. Pozwana podnosiła także, iż rolą dotacji nie jest subsydiowanie wszelkiej działalności prowadzonej przez szkołę lub placówkę, ale wydatków, które przyczyniają się bezpośrednio do realizacji celów. Cel, na który przekazywane są dotacje ma być osiągnięty w określonym czasie, a podmiot dotujący ma obowiązek kontrolowania sposobu wykorzystania środków pochodzących z dotacji. Gdyby pozwana wypłaciła zaległą kwotę dotacji, powódka byłaby dysponentem kwoty, która nie podlegałaby jakiegokolwiek kontroli ustawowej, co pozwana uważa za niedopuszczalne i dające szerokie pole do nadużyć. Roszczenie o wypłatę brakującej kwoty dotacji, według pozwanej jest słuszne tylko wtedy, gdy powódka wykaże, że poniosła koszty ponad wypłaconą kwotę dotacji.

W dalszej części strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

Spółka (...) sp. z o.o. w T. w roku 2014 r. prowadziła Niepubliczne Przedszkole i Ż. (...) z siedzibą w T., wpisane do ewidencji szkół i placówek niepublicznych prowadzonej przez Prezydenta Miasta T.. Placówka w 2014 r. pobrała od Gminy M. T. dotację dla przedszkoli, wynikającą z ówczesnego art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Dotacja dla niepublicznych przedszkoli przysługiwała na każdego ucznia w kwocie nie mniejszej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach prowadzonych przez gminę w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy.

Fakt bezsporny

W roku 2014 do przedszkola uczęszczało łącznie 707 uczniów.

Niezaprzeczone

W 2014 r. wydatki bieżące na wszystkich pełnosprawnych uczniów w przedszkolach miejskich wyniosły 20.051.078,89 zł, natomiast liczba pełnosprawnych uczniów uczęszczających do tych przedszkoli w tym roku wynosiła 2322. Zatem koszt utrzymania jednego ucznia pełnosprawnego w przedszkolu publicznym w 2014 r. wyniósł 8.138,71 zł. 75% z tej kwoty wносиło 6.104,03 zł rocznie (część przypadająca na jeden miesiąc 508,67 zł).

Dowód: pismo podinspektora w Wydziale (...) w Urzędzie Miasta T. k.13-16

Zarządzeniem nr 65 z dnia 18 marca 2015 r. Prezydent Miasta T., ustalił ostateczną wysokość dotacji przysługującej w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. niepublicznym przedszkolom w kwocie 453,01 zł miesięcznie na każde dziecko.

Dowód: zarządzenie Prezydenta Miasta T. k.17

Za rok 2014 przysługiwała powodowi dotacja w kwocie 508,67 zł miesięcznie na jednego ucznia. Powód natomiast otrzymał dotację w kwocie 453,01 zł miesięcznie na jednego ucznia pełnosprawnego. W konsekwencji gmina wypłaciła kwotę 320.278,07 zł, zamiast należnej kwoty 359.629,69 zł.

Niezaprzeczone

Z informacji publicznej udzielonej przez Wydział (...) Urzędu Miasta T. z dnia 19 lipca 2018 r. wynika, że wysokość wydatków bieżących, ustalonych w budżecie gminy w roku 2014, ponoszonych przez przedszkola publiczne w związku z utrzymaniem ucznia pełnosprawnego, nie obejmuje w podstawie kosztów wyżywienia, ponieważ były one ponoszone przez rodziców.

Z załącznika nr 6 do sprawozdania finansowego Gminy M. T. za 2014 rok, w zakresie dotyczącym planu wydatków na wyżywienie dzieci w przedszkolach publicznych, wynika, iż wydatki te w całym roku 2014 ponosili rodzice.

Dowód: Informacja publiczna k.14-15, załącznik k.16

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przedłożone do sprawy dokumenty. Strony nie podważyły ich wiarygodności, a również Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich autentyczności.

Pozwana kwestionowała zasadność zgłoszonych w pozwie roszczeń w oparciu o argumentację natury prawnej. Twierdziła, że powód nie przedstawił dowodów na to, że faktycznie wypłacona dotacja została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem i nie pokryła kosztów związanych z prowadzeniem przedszkola. Wskazywała na nieuprawnione upatrywanie w przepisie art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty w dawnym brzmieniu, podstaw do żądania po wielu latach dopłaty do dotacji, wskazując, że taką możliwość ten przepis przewidywał, ale roszczenia mogły być zgłaszane tylko w konkretnym roku obrachunkowym. Powołując się na tzw. ostrożność procesową, wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, celem ustalenia wysokości wydatków bieżących poniesionych przez powódki i podlegających finansowaniu z otrzymanej dotacji.

Na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2023 r. Sąd na podstawie art. 235² §1 pkt. 3 k.p.c. pominął wyżej wymienione wnioski pozwanej. W ocenie Sądu, przeprowadzenie dowodu z dokumentów dot. wydatków przedszkola prywatnego, z uwagi na argumenty natury prawnej, nie miało dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia. Brak było również podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego. Po pierwsze, dowód ten wbrew swojej podstawowej funkcji, zmierzał do dokonania przez biegłego samodzielnych ustaleń faktycznych. Nie był zdalny do wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Przedmiotem procesu jest ocena czy dotacja została wypłacona w wysokości wynikającej z przepisów powszechnie obowiązującego prawa. Rolą biegłego nie jest dokonywanie samodzielnych ustaleń faktycznych dotyczących rozliczenia dotacji. Zadaniem biegłego jest jedynie naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych, przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego mu materiału faktycznego sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 1999 r., II CKN 428/98, LEX nr 1213008, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNC 1970/5/85, LEX nr 1001).

Liczba dzieci wskazana przez stronę powodową nie była kwestionowana przez pozwaną.

Ustawa o systemie oświaty nie definiuje występującego w art. 90 ust. 2b pojęcia „wydatki bieżące”. Należy zatem posłużyć się przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.), która dokonuje podziału wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego na wydatki bieżące i majątkowe (w art. 236 ust. 1). Przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi (art. 236 ust. 2). Ustawa ta w art. 124 ust. 3 wymienia wydatki jednostek budżetowych będące wydatkami bieżącymi. Wykaz wydatków bieżących jednostek samorządowych zawiera załącznik nr (...) do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów (...) (Dz. U., nr 38, poz. 207 ze zm.). Oznacza to, że wydatki bieżące, o których mowa w art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty, to wszystkie wydatki ustalone w budżecie gminy, ponoszone w przedszkolach publicznych prowadzonych przez daną gminę, za wyjątkiem wydatków majątkowych. Zatem podstawę naliczenia dotacji stanowi taka suma, która w budżecie gminy została zakwalifikowana jako kategoria wydatków na określony cel (na funkcjonowanie przedszkola publicznego), a nie jako kategoria dochodów przeznaczonych na ich pokrycie.

Dochody i ustalone w budżecie pozwanej gminy „wydatki bieżące” w roku 2014 wynikały z dokumentów pochodzących od pozwanej. Pozwana podkreślała, że wysokość należnej dotacji nie powinna wynikać jedynie z prostego matematycznego wyliczenia 75% ustalonych w budżecie gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia, gdyż wysokość dotacji zależy również od należytego wydatkowania środków z dotacji. W przypadku wydatkowania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub na pokrycie wydatków, które nie podlegają finansowaniu, bądź też braku wydatkowania wszystkich środków dotacyjnych zgodnie z celami

określonymi ustawą, dotacja podlegała odpowiedniemu zmniejszeniu. Zdaniem pozwanej ostateczna wysokość dotacji powinna zostać zatem ustalona po wykazaniu przez powódkę wysokości poniesionych w spornym okresie wydatków. Pozwana podawała, że na potrzeby ustalenia dotacji, wydatki powinny być wykazane przez powódkę rozliczeniem, które wskazywałoby, iż dotacje wypłacone przez pozwaną były niewystarczające na pokrycie wydatków dotacyjnych.

Zdaniem Sądu stanowisko pozwanej nie znajdowało podstaw w przepisach powszechnie obowiązującego prawa i nie mogło zostać uwzględnione.

Źródłem roszczenia zgłoszonego przez powódkę był art. 90 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Na wstępie należy zaznaczyć, że obecnie w ustawie o systemie oświaty nie istnieje już art. 90, z którego swoje roszczenie wywodziła powódka. Zgodnie z wówczas obowiązującym art. 90 ust. 2b ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U.2004.256.2572 t.j. z późn. zm.), dotacje dla niepublicznych przedszkoli przysługują na każdego ucznia w wysokości nie niższej niż 75% ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia [...] -pod warunkiem, że osoba prowadząca niepubliczne przedszkole poda organowi właściwemu do udzielania dotacji, informację o planowanej liczbie uczniów nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji [...].

Jak wynika z powyższego, wysokość dotacji udzielanej dla niepublicznych przedszkoli w 2014 r., była uzależniona od ustalonych w budżecie danej gminy wydatków bieżących, ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia. Ustawa o systemie oświaty nie uzależniała ustalenia i wypłacenia dotacji od wykazania przez przedszkole prywatne ponoszenia konkretnych wydatków. Uprawnienia kontrolne organów jednostek samorządu terytorialnego dotyczyły prawidłowości wykorzystania dotacji. „Wykorzystana” dotacja, to dotacja, która została już uprawnionemu podmiotowi wypłacona w należnej wysokości. Ustawa, będąca podstawą przyznawania dotacji, nie przewidywała możliwości warunkowania jej ustalenia i wypłacenia od przedstawienia przez uprawnionego konkretnych kosztów. W przedmiotowej sprawie dotacja nie została wypłacona w pełnej kwocie, dlatego prawidłowe wykorzystanie dotacji nie mogło być poddawane kontroli organów administracyjnych. Dopiero wypłacenie dotacji w pełnej, przysługującej podmiotowi kwocie, otwierałoby drogę do prowadzenia kontroli w trybie administracyjnym.

Z utrwalonej linii orzeczniczej sądów okręgu toruńskiego (m. in. wyr. SO w Toruniu z dnia 30.08.2021 r. sygn. VIII Ca 672/21, z dnia 21.05.2021 r. sygn. VIII Ca 289/21, wyr. SO w Toruniu z dnia 25.08.2021 r. sygn. VIII Ca 535/21) jak i orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że przepis art. 90 ust. 2b ustawy o systemie oświaty stanowi dostateczną podstawę prawną roszczenia o należną szkole niepublicznej dotację. Roszczenie ma charakter sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c. Ustawa w sposób jasny i bezwarunkowy określa kto jest dłużnikiem, a kto wierzycielem, w jakiej wysokości świadczenie się należy i od spełnienia jakich przesłanek wypłacenie dotacji jest uzależnione. Jednostka samorządu terytorialnego w zasadzie nie może odmówić placówce niepublicznej przyznania dotacji, jeżeli tylko zostały spełnione warunki o których mowa w art. 90 ust. 2 i 3 ustawy o systemie oświaty (zob. wyr. SN z dnia 11 maja 2018 r. II CSK 477/17 Lex nr 2486821). W jednym z nowszych orzeczeń SN - przywołanym przez pozwaną wyroku SN z 9 lipca 2020 r. sygn. V CSK 502/18 - przyjęto, że zgłoszone roszczenie ma charakter bliski roszczeniom odszkodowawczym, ale w tym kontekście, że niewypłacenie dotacji stanowi samoistną szkodę osoby prowadzącej przedszkole niepubliczne i jest niezależne od tego, co wierzyciel uczyniłby z należnym świadczeniem. W świetle powyższego chybiony również okazał się argument pozwanej, iż w braku wypłaty dotacji, powódka nie doznała szkody, a jeśli tak, to po stronie powódki ciąży obowiązek wykazania szkody i jej rozmiaru.

Dotacja oświatowa nie została powodowi wypłacona w wysokości wynikającej z przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Zasadnicze znaczenie miała kwota wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolach publicznych w przeliczeniu na jednego ucznia w budżecie na 2014 r. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało, że roczny koszt utrzymania jednego ucznia pełnosprawnego w roku 2014 kształtował się na poziomie 8.138,71zł. 75 % z tej kwoty to 6.104,03 zł i taką to kwotę przedszkola niepubliczne winny otrzymać w całym 2014 r. tytułem dotacji na jednego pełnosprawnego ucznia. Miesięczna część dotacji na jednego pełnosprawnego ucznia stanowiła zatem kwotę 508,67 zł. Biorąc pod uwagę liczbę uczniów uczęszczających w 2014 r. – 707 - do prowadzonego przez powoda przedszkola, należna mu dotacja za ten okres powinna wynieść 359.629,69 zł (707 uczniów x 508,67 zł). Pozwana wypłaciła jednak

powodowi dotację w kwocie 320.278,07 zł. Różnica pomiędzy dotacją należną, a wypłaconą za 2014 r. wyniosła zatem 39.351,62 zł.

Niezasadny okazał się zarzut pozwanej o sprzeczności roszczenia powoda z art. 5 k.c. Nie ma podstaw do uznania, że dochodzenie przez powódkę należności, przysługującej jej z mocy ustawy, w związku z prowadzeniem na terenie gminy przedszkola, narusza zasady współżycia społecznego. Dotacja, dla tak ważnej jednostki jak przedszkole, powinna zostać określona i wypłacona przez jednostkę samorządu terytorialnego we właściwej (tj. zgodnej z ustawą) wysokości. Powódka działała w granicach prawa, domagając się zapłaty należności, wyliczonych zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Również dochodzenie roszczenia rozdrobnionego było zgodne z prawem i nie mogło zostać uznane za nadużycie prawa. W polskim procesie cywilnym istnieje generalna zasada dopuszczalności dochodzenia roszczeń rozdrobnionych oraz prowadzenia tzw. procesu na próbę, wywodzona z zasady dyspozycyjności (por. uzasadnienie postanowienia SN z dnia 22 października 2015 r. o sygn. IV CSK 766/14 Lex nr 1918831).

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd orzekł jak w pkt I sentencji, uznając powództwo za w pełni uzasadnione.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i §1¹. Powódka poniosła koszty w łącznej wysokości 5.585 zł, na które złożyły się opłata od pozwu 1.968 zł, 17 zł opłaty od pełnomocnictwa oraz 3.600 zł wynagrodzenia pełnomocnika profesjonalnego (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie).